

Sonruwung

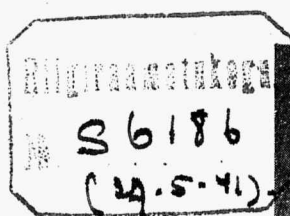
S 6186

SÕPRUSRING

HARJU Nr. 1 — 1940 KODUTÜTRED

Sisu: S. Pruuden — 24-daks küünlakuu päevaks. M. Voore — Harju kodutütred. M. Tamm — Kodutütardele. „Sädemeke“ — Meie ei unusta neid. Laul Harjule. Kõnnu kodutütarde tegevusraamatust. Värsi värvuke — Koondusele minnes. Uus kord rühma. E. Liiv — Laagri päevilt. H. Israel — Laagriöö tuli. V. Jaanimägi — Kui Leida tahtis lennata. E. Nurmsalu — Muistendite öhtu. Kai ja Mai — Kallim kõigest isamaa. A. Ojasaar — Esimene lumi.

Kaanekaunistus on rakenduskunstnik V. Saarnilt ill, Vinjetid Jälgimäe rühma kodutütrelt Irene Krautman'ilt.

Salme Pruuden,
Kodutütarde vanem.

24-ndaks küünlakuu päevaks

Käesoleva aasta 24-ndal küünlakuu päeval pühitsesime Eesti vabariigi 22. aastapäeva. Pühitsesime järjekordselt seda päeva, mil aastasadu kestnud visade võitluste, sageli ülinimlikkude pingutuste ning jõurikka arenemise ja kasvamise tulemusena sündis vaba Eesti.

Ajaloo ja rahva keskel elanud kultuuri-pärimustest teame, et oleme vana rahvas, kes juba enam kui 2000 aasta eest võis omaks nimetada praegust asupaika Läänemere käärus.

Olevik on siduvaks vahetülilis mineviku ja tuleviku vahel. Meie, oleviku inimesed, olgem teadlikud selles oma ülesandes ja täitkem seda niisamasuguse visaduse ja ustavusega, nagu täitsid seda möödunud põlvned, kui ne-

mad kord moodustasid oleviku. Siis elab, kasvab ja areneb eesti rahvas.

Noored ja vanad, väikesed ja suured, täitkem iga päev kõiki neid ülesandeid, mis meie kätte on usaldatud, nii hästi, kui meie iganes suudame. Olgu kõigi meie tegude ja iga meie sammu määrajaks ja suunajaks luuletaja poolt kaunilt sõnastatud mõte

Maarahva, talupoega vaba maa,
jää vabaks sa! Jää seisma sa!

Tööliste, meremeeste vaba maa,
jää vabaks sa! Jää seisma sa!

Salme Pruuden,
Kodutütarde vanem.

Harju kodutütred!

Mari Voore.

Naiskodukaitse Harju Ringkonna esinaine.

Motto: Armasta oma isa ja ema,
et su käsi hästi käiks!

Kõik mattub aegade hõlma, kaob igaviku katte alla. Mis täna oli, seda võib-olla pole homme enam. Kõik muutub, midagi poleks nagu püsiv, jääb, kõik nagu kaoks. Tänaeid väärtusi hindame homme ümber, isegi tõekspidamisi muudetakse. Kuid selles järjest muutuvas maailmas on siiski midagi ilusat ja õiglast, midagi, mis ei kao ega muutu, mis püsib enne meid ja jääb ka meie lahkudes.

See on armastus, — emaarmastus oma lapse vastu. See on põhjatu armastus, mis tiivustab iga ema, annab ta elule mõtte, talle jõudu raskustele ja vintsutustele vastupanuks, teeb ta elukangelaseks, mis teeb helgemaks iga hinge, rõõmsamaks meele. See on Kõrgemalt and igale surelikule.

Sageli ei oska me hinnata seda suurt vandrundust. See on nagu endastmõistetav, et see peaks nii olema. Ainult kaotuse korral tajume selle suurust, märkame alati abivalmisoleva käe puudust.

Ema ja isa on valmis end ohverdama oma lapsele, kuid kas see on ka alati vastupidiselt? Jätan selle vastuse teile, noored, vastata.

Vanal iseseisvuse ajal ja ka meie rahva raskemal katsumisaegadel austasid lapsed oma vanemaid, pidasid pühaks oma kodukollet. Laste suurimaks kohuseks oli kättemaks isa ja ema hävitajaile, kodu rüvetajaile. See kohus oli lastele nii püha, et nad lugesid häbitavaks ja teotavaks istuda ja süüa ühes lauas oma vanemate teotajatega. Kuid ajad muutusid, tulid uued ajad, uued mõisted.

Vanemad, kangelaslikud Eesti emad ja isad, tundes oma raskusi, saades aru, et abi võib tuua mõistus ja teadmised, nähes panti oma tulevikule lastes, õpetasid peerväljel oma lapsi, saatsid neid tarkust taga nõudma suurtesse koolidesse paremas lootuses, kindlalt usus kasvatada neist paremat põlve — eestluse tuge. Kuid oh häda! Kui sageli satutes vaenlaste kilda, ei loetud enam häbitavaks nende lauas istumist, vaid hakati häbenema oma maalt võrsumist, oma lihast isa ja ema, nende kombeid, ema poolt kaasa antud ja hellusega valmistatud kodukoetud rõivast. Häbeneti emakeelt, keelt, milles oli sosistatud neile elu õrnemaid, ilusamaid ja otsekohesemaid sõnu, õpetatud õilsamaid vaateid, pühi aateid. Häbenedes vanemaid, häbeneti päritolu, rahvast. Kadus eestluse tugi, kasvas kadakate kants.

Kui loetakse pimedamaks ajajärguks orja-aega, siis oli see kadakluse ajajärk meie rahva üks pimedamaist, aatelagedamaist, häbitava- maist. See oli ajajärk, kus osa eestluse „tõusvat sugu“ langes kerjuse astmele, oodates leivapühikest võõraste isandate laualt, hing pilkases pimeduses. Kõik oli halb, mis vanemal, kõik ülev, mis võõrail.

Milline tänu lastelt, milline hingepiin tõiseil vanemal! Mõeldumas, tänu taevale, see aeg, kuid riismeid on jäänud paljude südameisse. On vaja suurt puhastustuld, et hävitada kadakluse — võõraste kultuse — batsill ning ausse tõsta kõik, mis on oma.

Teie, noored tüdrukud, Teie käes on meie tulevik. Millisteks kasvate Teie ise ja millisteks kasvatate oma järglasi, selline on meie tulevik. Avage aknad ja ukSED, haarake luud ja kapid, tolmutage ja tuulutage; võtke seep ja vesi, liiv ja tuhk, niühkige ja küürige esmalt oma hingest ja siis ka teiste omadest see pisik! Võtke esiemade eeskujul kadakaid, põletage neid ja hajutage siis ka see suits ühes kõige kopitanud lõhnaga, mis jäänud veel kuhugi püsima.

Siis laske tulvil täis kõik kohad kiirgavat päikest — eestluse aadet, sest teadke, et nii

Kodutütardele

Kui kirjutati aasla ükstuhat üheksasada kolmkümmend kaks, lendas uhke ja võimas kotkas üle Harju ja puistas oma laiade tiibade vahelt Naiskodukaitse perele palju vahvaid, toremaid väikesi tütarlapse, kelledele anti nimeks „Kodutütred“.

Rõõm Kodukaitse peres oli suur. Noorte kasvatamine ja juhtimine usaldati heade ja ustavate rühmavanemate hoolele. Nad võtsid selle suure ja vastutusriikka töö hoole ja armastusega omaks. Ütlen neile kõigi noorte nimel palju, palju tänu!

Algul oli Harjumaal registreeritud 322 kodutütart, 26 rühma ja 36 rühmavanemat. Esimene rühm on Jõelähtme, registreeritud 5. aprillil 1932. a.

Tänaeni on see arv kasvanud 1500 kodutütreni, 82 rühma ja 107 rühmavanemaga.

Kodutütred, olete kaheksa aastat vanaks saanud ja nüüd peab teil kirjutamine ja lugemine selge olema. Nii see ka ongi! Meie ees seisab ajakiri „Sõprusring“. Minule meeldib see nimi väga ja ma usun, et ta ka teistele meeldib.

Igakord, kui tulete kokku ja põimite oma käed sõprusringiks, olgu teil kõigil ainult üks mõte: tahame kasvada ja areneda vaba rahva tütaradena, kes armastavad oma kodu ja on alati valmis teenima oma rahvast ning riiki. See hea soov ja mõte viige ka oma vaimse loomingu „Sõprusringi“ veergudele. Koonduge kõik Harju kodutütred tihedalt kui müür oma ajakirja ümber, saatke häid ja sisukaid kaastöid, luuletage, joonistage, sest seda sisukamaks ta muutub ja seda enam leiab ta endale häid sõpru.

Kindlas usus ja lootuses, et ühegi kodutütre laualt ei puudu „Sõprusring“, soovin tema esimese numbrilise ilmumise puhuks head edu ja kaastöötajatele jõudu! Annaks saatus talle pikka igat!

M. T a m m,
Ringkonnavanem.

hoiate kõrgel oma sini-must-valge lipu, annate väärilise tänu ja rahulduse neile, kes langesid „isamaa ilu hoielses, vaenlase vastu võideldes“.

Teie, Harju kodutütred, kes astute täna avalikkuse ette oma esimese ajakirjaga, võtke need Teie kõikide ühise ema soovid oma lipukirjaks, sest lapse suurim tänu vanemaile on, kui ta armastab ja austab oma vanemate vaa- teid, sihte ja aateid.

M. V o o r e.
Nkk. Harju ringk. esimaine.

M a r t a T a m m,
Kodutütarde Harju Ringkonnavanem.

Kodutütarde peavanem kindral J. Laidoner Harju ringkonna lippu üle andmas. Lipu vastuvõtja end. ringkonnavanem M. Arak. 6. VI 1937. a.

Meie ei unusta neid...

Kuum suvepäev... Kodutütar — meie rühmajuhth — ruttab külast külla ja otsib „sädemeid“, „koidukiiri“.

Ühe leiab karjast, teise aiast peenral küürutamast, mõni võtab heinaloogu jne.

Jah, kõigil vaja kokku tulla ja kaasa tuua lilli... lilli... Seal nad siis ilmuvad — peod, süled täis. Toodi anemoone raudteeäärseilt küngastelt, siniseid rukkililli kodumaa nurmédelt, mõnel suured kimbud valgeid karikakraid ja keegi oli leidnud kuskilt soonekeselt veel peotäie meelespea sinisilmi.

Asetasime need kõik ühisesse veenõusse — kosuma ja värskenema. Ise aga istusime murule nõu pidama, kuidas kõiki pärjaks pünuda, mille kavatsesime homme viia oma kihelkonna langenute mälestussambale.

23. juuni hommik. Võidupüha lipud lehvisid me kodude õuedes. Kastetilgad särasid veel rohuladvul, kui ruttasime jälle oma eilsele kogunemiskohale. Kiirelt põimisid suuremate kodutütarde sõrmed pärga. Väiksemad istusid nende ümber ja ulatasid lilli — siniseid... valgeid...

Juba kostsid kirikukellade kutsuvad löögid. Ruttame... ruttame... Korraldame oma vorme ja mütse. Ja juba me seisamegi ilusas rivis, ees kaks ühepikkust kodutütart, kätel pärj.

Kui imelik! Olime ainukesed kirikulised teel minemas! Kirikus vaid 2—3 eidekest ootamas. Täna olid ju kõik pealinnas, kes lau-lupeol, kes Kaitseliidu pidulikul paraadil...

Pikkamööda kogunes kirikulisi, 50—60 inimest. Pärast jumalateenistust kogunesime ümber Harju-Jaani langenute mälestussamba.

Kaks sini-must-valget lippu lehvisid samba kõrval; kaks kodutütart, auvalvurit, ja meie 17 — kaares nende ümber.

Lühike mälestuskõne. Ei, meie kodumaa tütreid pole unustanud teid. Tõime teile tänuks lilli, nendelt nurmedelt ja niitudelt, mida jätsite vabana meile, ohverdades oma elu selle eest. See pärj kaunistagu teie mälestuskal-mu...

Ja kodutütar asetab pärja kalmule.

Su üle Jumal valvaku
mu armas isamaa!
Ta olgu sinu kaitseja
ja võtku rohkest õnnista,
mis iial ette võtad sa —
mu kallis isamaa!

„Sädemeke“

Raasiku rühmast.

HARJULE.

Kuskilt pole leida kohta
ilusamat Harjumaast,
Põhja-Eesti paesel pinnal,
asub ta ju muistsest a'ast.
Siin on paeseid põlde küntud
juba aastasadasid,
pikki meresõite tehtud
Harju rannast kaugele.
Siin on julget eesti vaimu
pojad pärin'd isadelt;
hoolt ja kodu korrashoidu
tütreid õppin'd emadelt.

* * *

Harjumaa armsaim, ma südames kannan
lapse-ea mälestust kaunist ja head.
Jää mulle koduks, ma jään sulle tütreks
ka siis veel, kui härma-hall ehib mu pead!

Paldiski rühma kodutütar.

Kõnnu kodutütarde tegevusraamatust.

September 1938. a.

Varahommikul äratas mind ema. Olin veel unine ja oleksin heameelega veel pisut tudinud, kuid peab tõusma. Riietusin. Järsku meelestus mul: täna on ju koondus. Võtsin kapist oma vormi ja vaatasin hoolega järele, kas tal pole vahest mõni plekk peal ja kus on mu kaelarätt. Kõik peab korras olema, muidu saan ülevaatusel jälle Estrilt riielda. Kord unustasin oma vormi-kaelaräti koju, kuna ma aga koonduselt ei tahtnud puududa, läksin ilma rätita. Siis ütles rühmavanem: ilma kaelarätita vorm on poolik vorm, ja poolikut vormi üldse ei kanta. Siis oli mul häbi. Täna oli mu vorm siiski korras. Kahtlustasin selles teenes vähe ema.

Väljas oli karge ilm. Mul on hulk maad minna. Kahelpool teed on suured metsad. Kõnnu metsades olevat isegi nähtud karusid, hunti. Metskitsi, jäneseid ja rebaseid näen ise peaaegu igal hommikul. Juba kaugelt paistis meie ilus suur koolimaja. Kahekordne valge ehitus. Siin ja seal akendest vilkusid rõõmsad tulukesed mulle vastu — nagu kutsuksid mind rutem . . .

Oktoobril 1938. a.

Täna oli meil koondus. Kogunesime lipu ümber ja koonduse avas meie rühmajuht — Ester. Kui avamine oli läbi, ütles Ester: „Noh, nüüd jalad lahti ja taskurätikud välja!“ Võtsimegi jalad lahti. Mõnel ei olnud jalad päris puhtad, need läksid üle kõrvade punaseks. Ester ei öelnud küll suurt midagi, kuid eks häbi ole kõige suurem karistus. Taskurätikud osutusid siiski kõigil puhtaiks.

Siis võtsime veel edasi õppeosa ja lõpuks läksime saali mängima. Alul kaklesime vähe, millist mängu võtta, kuid pärast leppisime kokku, et mängime „Pikka nina“.

Mai 1939. a.

Meie rühmal on väike „Mare“, see on üks titt. Ükskord tõi rühmavanem teda klassi ja ütles, et kes tahab hoolitseda selle meie lapse eest. Kõik tahtsid ja ilmtingimata. Igaüks arvas, et tema on see kõige sobivam selleks ametiks. Siis ei aidanud muu, kui valisime kaks ristiema. Õieti me ei valinud, vaid võtsime loosi. Õnn naeratas kahele nooremale kodutütrelle—nojah, eks nendelegi sobigi kõige rohkem mängida nukkudega! Südames olime aga kole kadedad, olgugi, et see kodutütrelle ei sobi sugugi.

Nüüd oleme talle õmmelnud palju riideid. „Mare“ on juba teist aastat meie juures. Viimase ajal oleme teda vähe unustusse jätnud, kuid mina kavatsen teda kohe täna minna vaatama. Tema elab nimelt rühmavanema toas ühe suure musta kapi riivilil. Kavatseme teda ka laagrisse kaasa võtta.

Oktoober 1939. a.

Tahtsin kangesti hakata kodutütredes. Küsisin emalt luba. Ema lubas. Esimesele koondusele ma ei julgenud minna. Ma ei teadnud ju, mis seal tehakse. Viimaks viisid mind teised kodutütred vägisi. Seal oli aga parem olla, kui ma arvasin. Nüüd õpin hoolega, et saaksin kuuenda järgu kava ära antud, siis võin hakata vormi kandma. See on mu suurim igatsus.

Meie keedukoondus.

N o v e m b e r, 1939. a.

Tänavu keedame igal kesknädalal. Muidugi mitte kõik korraga, sest enam ei mahukski, kui 3—4 kodutütart korraga. Möödunud aastal pesime ja triikisime. Siis juba lubas pr. rühmavanem, et tuleval aastal keedame. Küll me siis ootasime seda „tulevast aastat“. Nüüd ta ongi käes. Väiksemad kodutütred vist tänavu veel keeta ei saa, kuna meie rühmas on ju kole palju kodutütreid. Täienduskooli kodutüred ka ei saa keeta, sest nemad keedavad niikuinii mitu korda nädalas majapidamistundides.

Kui ma esimest korda läksin keetma, siis ma ei teadnud midagi, kuidas tuleb olla ja mis

teha. Järsku öeldi meile, et teie lähete nüüd lauda katma. Mul oli päris hirm. Kui ma järsku ei oska kõik õigele kohale asetada. Kuid Agneeta oli juba ükskord varem käinud keetmas ja tema oskas ka lauda katta. Näitas mullegi seda kunsti. Murdsime siis veel väikesi rohelisi oksakesi ja aetasime suurättide vahele. Pärast nägi laud kaunis kena välja. Ükskord tegi härra koolijuhataja keetjatest pildi, ma ei juhtunud seekord köögis olema. Kuid meid lubati teinekord pildistada. Meie koolimaja kirju „Mintsu“ olevat ka jäänud pildi peale. See meeldib meile kõigile, sest meie kõik armastame seda kiisut väga, olgugi et tema vahest ei suutu sugugi hästi meie kallistussisse.

N o v e m b e r, 1939. a.

Koondusel

Kodutütred täna koos,
koondus on meil täies hoos.
Pead on kõigil siledad,
kingad jalas — läigivad!

Puhtust meil kontrollitakse,
jalgugi veel uuritakse.
Ei me oota kuigi kaua,
laulame veel mõne laulu.

Õpime siis erikatseid,
oleme ju virgad lapsed.
Märkidest meil kirjud käised —
saavad meist kord targad naised

Nukul riided õmbleme,
vahel köögis keedame.
Munakooke valmis lööme,
pärast ise ära sööme.

Saali mängima siis lähme,
hirmsat kära vahel teeme.
Meie mängust rōkkab maja,
on siis seda mürtsu vaja?

Koondus lõppes lõpuks ära.
Ei nüüd ole enam kära.
Vaikselt koju läheme,
virgad tütreid oleme!

Helga.

Koondusele minnes

Tütreke väike,
kodu särav päike.
Aitab emakest usinast
ja õekest vanemat.

Lauldes väravast välja
nii ruttab me tütreke väike.
Üle aasa, üle välja
koondusele läheb me päike.

*Värsi Värvuuke, 13-a.,
Kodasoo rühmast.*

Uus kord rühma!

27. 09. 39. a.

Väljavõte Paldiski rühma tegevusraamatust.

Uusim kord me rühma löödi,
Igale meist amet saadi.
Aidanud ei ükski sõna,
Ameti said — väga kena . . .

Rühma koosseis väga väike
Juurde toodi Räga Vaike.
Edaspidi kus vaid saate,
Tooge noori kandidaate!

Otsustati ühel häälél
koondus teha kolmapäeval.
Algus alati kell kaks
Selleks saanud kindel taks.

Salgad, need said uued juhid:
Vaike, Õie, Ainoke.
Uus on hoog, neil uued rühid,
Ideaal neil ainuke.

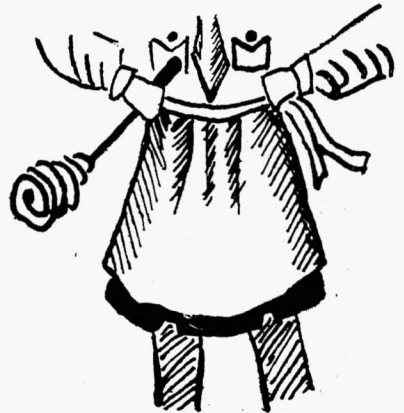
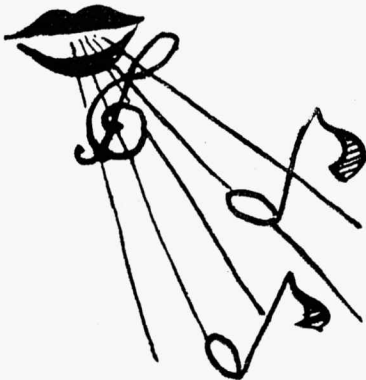
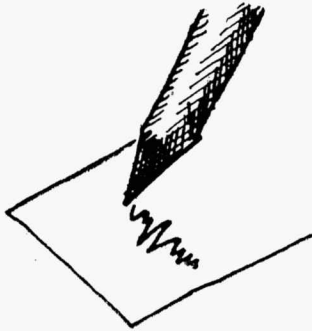
Õie on meil laekuriks,
sest et peas tal ükskordüks.
Kannab võtit kogukat,
Mis kaitseb kassat mahukat.

Varahoidjaks jääb Rita
Asjad kõik ta seab ritta:
Mis me jõudnud koguda
Suure vaeva, hoolega.

Perenaiseks pandi kööki
Väike virk Nadeždake,
Sest ta oskab hästi sööki
Kanda meile lauale . . .

„Laul käib ikka üle kõige
Tuju tublist parandab.“
Nõnda ütleb preili Õie,
Kes meil laulu juhatab.

Selle vastu leitaks rohtu,
Kui me elu satub ohtu.
Ingrid kannab punast risti —
Parandab me haavad varsti.

K r õ õ t.

Pilvisel augustikuu hommikul a. 1935, sõitis „raudruun“ Tallinnast Paldiski poole, kolm vagunit tulvil kodutütardest.

Sõitsime Harju ringkonna esimesse õppe-laagrisse. Rind pakitsev ootusärevusest, ei maldanud keegi meist istuda pingil. Kui väljusime Pääskülas rongist ümberistumiseks teisele, arvasid mõned, et olemegi kohal. Ega läinudki ka palju aega kui jõudsimme „laagri-linna“.

Vaevalt saanud astuda välja vagunist, kui tuli juhtkonnalt käsklus: „Paarikaupa rivisse!“ ning heas usus marssisime läbi halli linna tühjade tänavate (nii umbes esimene mulje) koolimajja. Seal jaotati meid tubadesse. Meid, a rühma tüdrukuid määrati kolmandasse, s. o. viimasesse. Olime nagu peata kanad, sattudes sellisesse tühja tuppa ja vist küll ka väga hädiste nägudega. Varsti toodi pangedega kohvi ja pesukaussid võileibu. Olime kõik kindlasti väga näljased, sest panged ja kausid tühjenesid otse „ameerikaliku kiirusega“. Söögiajal oli koolimaja õuele tekkinud koorem õlgi. Meile anti luba igaiht võtta sealt üks kubu, millist voli me ka kohe kasutasime. Algas voodite meisterdamine. Kuna olime täiesti võhikud selles töös, nõudis palju vaeva ja „lihvimist“, enne kui saime nii kaugele, et vaata, kust küljest tahad, ikka rivis. Meie korteri üldpilt oli siis umbes selline: kolmes seinas kohvrite ja neljandas voodite rivi. Kesk tuba laud, millel isegi lina (ehkki õige nimi oli kaelarätt — mitte kodutütre). Saanud elamu sisseseade enamvähem korda, rivistusime kooliõuele. Heisati lipp, ning kuulutati Harju kodutütarde laager avatuks. Samas tutvustati meile päevast töökava ja vilet, seda laagrielus nii tähtsat riistapuud. Marssisime jälle ruumidesse ning koolisaalis algas esimene töötund. Õpetati signaalseerimist ja rivikorda. Järgmiseks päevaks anti õppetöö — morse tähestik pähe õppida. Natuke vaba aega ja tuligi õhtusöök. Söögi-toas oli kaetud kolm lauda — iga rühma jaoks oma. Söödud ja nõud pestud, koguneme saali — lõkkele — nagu öeldi. Kuidas tehakse saalis lõket, sellest oli meil hoopis ähmane ettekujutus. Istusime, äraootavale seisukohale jäädes, mahapandud põhkudele, kuni tulevana süütas lõkke — küünlad kasepakkudel.

Tüdrukud esinesid rahvatantsude, deklamatsioonide ja muu sellesarnasega. Ilus oli ringkonnavanema jutustus valgetüvelisest kodumaa kasest. Kui aga kustusid küünlad, liikusime vaikselt oma tubadesse. Kui kõlas vilesignaal, pidi kõikjal valitsema täielik vaikus. Ega see palju vaeva nõudnudki. Tütarlapsed olid väsinud ja veel kord mõeldes päevastele elamustele, vajusid kinni silmad.

Nagu lõppes eelmine, algas ka järgmine päev — ikka vilega. Riietusime kiiresti ja lippasime õue võimlema; peale võimlemist mere äärde pesema. See viimane toiming küll väga meeldiv polnud, sest merevesi oli külm ja ilm vilu. Peale sööki anti veidi vaba aega, mida pidime kasutama tubade ja enese korraldamiseks, sest oli tulemas hommikune ülevaatus. Edasi tulid jällegi töötunnid. Õppeaineiks olid juurde võetud telgi ehitamine ja lauakombed.

Pealelõunal pidime minema matkale. Loosiõnne tõttu saime endile energilise teejuhi. Viimase eestkostmisel saime endile ka paar asja, mida teistel rühmadel polnud. Kirjust vaibast sai kepi otsa panduna „rügemendi lipp“ ja kusagilt kolikust hankisime ühe kullatud kepi — valitsuse kepi. Nii varustatud marssisime linnast välja. Kilomeetrid kadusid kiiresti ja juba paistiski meie eesmärk, Pakerorti tuletorn. Vahtisime hoolega igasse ilmakaarde, kas kusagil pole näha „kollaseid tute“ s. o. esimest ja teist rühma. Olime vaadeldud torni seest- ja väljastpoolt, kui teised alles kohale jõudsid. Meile jäi üle vaba aega ja nagu hiljem selgus, sai sama vaba aeg meile saatuslikuks. Paldiski kodutütred teadsid selles ümbruses kasvavat pähkliketsa. Läksime pähkliile. Leidsimegi pähkleid ja samuti „leidsime“, et ühel lagedal platsil, ehkki hirmuäratavalt kalda veerel, oli hea palli mängida. Mängisime, kuni hoogusattunud pall kaldalt alla merre lendas. Õnneks olid meiega kaasas paar tublit Paldiski noorkotkast, kes „mehädalise“ üles tõid. Mängul oli aga seks korraks lõpp ja asusime edasiminekuks, kui leidsime kaks omanikuta mantlit. Selgus, et kaks tütarlast puudusid. Hüüdsime, signaalseerisime, kuid tütarlapsi ei tulnud. Viimaks kuulsime vastuhüüdu, mis kõlas nagu maa alt. Ümber vaadates nägime „kadunud lambaid“ jalutavat kalda all. Ega meiega taht-

nud kehvemad olla. Ostsime sobiva kohta ja ronisime ka alla. Osa inimesi, meie toavane-maga eesotsas, viivitasid küll sügavusse las-kumise, kuid Atsi — nii me teejuhi hüüd-nimi — veenvate seletuste järele soostusid nemadki.

Kõrge kalda ja mere vahel oli mõne meetri laiuselt kuiva pinda, mis kaetud kividega. Otsustasime nii vee ja maa vahel kõmpides Paldiskini välja jõuda, kuid me kavatsustest tõmmati joon läbi. Jõudsime kohani, kus vesi ulatus kaldani ja tuli leppida tagasimekuga kui paratamatusega. Hakkasime jälle üles ro-nima. Sooritanud mitte just väikeste pingu-
tustega selle „numbri“, oli kõigil korraga päe-vaselge, et me õigeaks ajaks enam koju ei jõua. Panime „auru“ peale ja „rügemendi lipu“ lehvides ning rõõmsa laulu kõlades jõudsime vägagi kiirelt edasi. Kui linna sisse marssi-sime, oli juba päris pime.

Üha kasvava hirmuga vaatasime kooli-maja valgustatud akende poole. Meie ainus troost ja tugipunkt igas hädas — Ats — soo-
vitas: ainult mitte tuju langeda lasta. Ja meie, sõnakuulelikud, nagu ikka, säilitasime hea meeolelu kogu õhtuks. Tormasime päris mets-
laste sõjakisaga uksest sisse. Pikema jututa käsutati kolmanda rühma juhid staapi. Asjade edaspidise käigu varjas tolle kardetava asu-
tuse suletud uks. Nagu pärast kuulsime, teh-
tud seal meie kohta kaunis kuri otsus. Eriti halvasti käinud Atsi käsi. Terve süükoorem aetud tema kaela. Karistuseks lubatud söögist ilma jätta. Küllap vist heldisid karistuse mää-
rajate südamed, sest saime süüa kõik. Teised olid juba ammu söönud ja kruubipuder jah-
tunud, kuid too sõnakuulmatu „kolmas seisus“ hävitas külma putru otse hundiisuga. Kogu-
nedes saali lõkkele, viisime meie kolmas rühm oma sõjaka kirju lipu kaasa. Teised vahtisid meid, nagu mõnd metsikut indiaani suguharu; küsisid viimaks kooris: „Tea, mis see lipp tähendab?“

No nüüd läks päris sõnasõjaks lahti. Ei saanud enam aega ettekandeid jälgidagi. Oli-
me kogu aeg ametis mõttega, kuidas vasta-
sele pirni anda. Lahingu lõpul pidasid end võitjaks mõlemad pooled. Ringkonnavanem tä-
hendas õhtupalves, et on lepitud ka nendega, kellele kurja nägu tehti. Me mõistsime.

Olime juba uinumas, kui keegi hüüdis: „Kas pähkleid polegi?“ Muidugi oli. Varsti krõmpsutati igas nurgas pähkleid. Mu vasak-
poolsel naabril oli kõva pähkel, mida ta kui-
dagi katki ei saanud. Küllap ta vist uinuski, pähkel suus.

Teisel hommikul tõustes, tuletasid veidi roi-
dunud liikmed ja põrandal lebavad pähkli-

Rootslaste abielupaar Pakri muuseumis, samas näha munakoorte kaunistusega pulmapärg.

koored veel eelmise päeva seiklusi meelde. Üues oli vihmane ja pidime lippu tervitama ruumes. Pealelõunat varustatud vaipadega ja suurrättidega, marssisime sadamasse, sealt edasi mootorpaatidel Pakri saarele.

Esimestena andsid tunnistust saarerahva elukutsest rannal kuivavad võrgud. Läbides külatänavaid ja möödudes elamuist jäi taht-
matult mulje, nagu oleks inimesed rändlindu-
dena ära läinud ja tühjad pesad maha jätnud. Ei kohanud me endi matka kestel ühtki elus-
olendit peale muuseumijuhataja. Ei ühtki lär-
mavat karjakrantsi. Ainsad, kes sellist ees-
kujulikku pühapäevarahu häirisid, olime kaht-
lemata meie. Ületades parajasti üht kiviaeda, öeldi, et olemegi muuseumi juures. Lähedal-
seisvat madalat majakest ei osanud me muu-
seumiks pidada, veendusime aga selles, kui leidsime imeväikese ukseaugu juures ühe eesti- ja teise rootsikeelse sildi, mis selgitasid maja otstarvet.

Hoone, milles asub muuseum, on vana, korstnata suitsutare, mis koosneb 3-st ruu-
mist — esikust ja kahest elutoast.

Esikus leidub käsikive, telgesid, härjaäk-
keid, regede osi jne. Esimeses toas leiduvad jälle teljed, ent neile on üleskääritud ruudu-
line, labane kangas — pooleldi kudumisel.

Erlist tähelepanu tõmbab enesele Rootsi rahvusriideis abielupaar — suurte nukku-
dena. Riidetatud on nad võimalikult täpselt, nii omab naine rikkalikult ka rootslaste oma-
pära — kõlapitsiga ilustatud riietusesemeid ja ehteid. Samas leidub ka pooleldi valmis kõ-
lapitsi (ka pulgapitsiks nimetatud).

Peale nimetatute on samas ruumis veel üks vana, lihtne puuvoodi, puulukk, välja-
lõigetega kalender, söögilaud — pukkide peal. Huvitana on veel lakkeriputatud kuuenurkne pulmakroon, mis on valmistatud munakoortest ja pilliroost (mõnel juhul ka õlest). Läbi pil-

liiro ja munakoorte on tõmmatud nõör, koore otsas on tupsukesed, tutikesed. Koored on värvitud (vahel ka valged). Kroon on lakke-riputatud tavalise nõõriga.

Teises toas leidub mitmesuguseid majatarbeid, ilustatud õllekanne, piimapütte, kirs-tusid, puulusikaid, võitegemise masin, küün-lajalgu, õlleankruid, kaljanõusid, õlgpõhja-dega toole jne. Ühe laudpõrandaga tooli elu-iga arvatakse 120 aastale.

Omapärane on veel kaheharuline puulusi-ka, mida tarvitatakse äsja abiellunute esi-

mesel söömisel, kusjuures peab noorpaar kor-raga sööma.

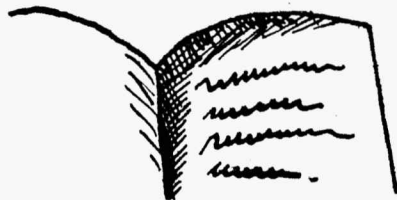
Veel leidub seal üks merest uhutud hülge-nahkne meremehe kast, mis sisaldab mitme-suguseid pilte, märkmikke jne.

Majakese ukсед omavad puulukke.

Vaadatud veidike selles ringi, kirjutasime nimed külalisraamatusse ja lahkusime saarelt.

Paldiskis kogunesime lõputseremooniale. Surusime lahkumiseks sõprusringis käsi ning rong viis meid välja vanast linnast.

Ellen Liiv,
Alavere rühmast.

Laagriöö tuli

Helmes Israel

Ju loojenend päike, õrn hämarus metsale
vajub,
on vaikinud kära, vaid tasa veel sosistab tuul,
kõik lilledki uinumas, magusaid lõhnu veel
hajub,
ja lepikus kaunimad helid on ööbiku suul.

Mäenõlvakul kaskede, kuuskede hämaras vilus
on asetund laagrisse telkide valendav ring,
nüüd suveöö hurmas siin noorukeil uinuda
ilus,
siin rõõmu saand meeled ja rikastund
ilutsev hing.

Ent lagedal lõõmab ja leegitseb öös laagrituli
ja sädemeid pillub, — kui maapõuest võlutud
kuld,
kui nõiutud vaibuma elevus, päeval mis oli,
vaid valvur veel vaimuna seisab ja silmitseb
tuld.

Ja tulest, näe, tõusevad sädeme-ratsud ja
 ning kõrgusse kaovad, kui käskjalad maa-
 haldjad
 pealsest ööst,
 ja leekidest kumavad kased ja nõlvakud haljad
 ja telkidel puna, kus puhkavad noorukid tööst.

Kõik unuvad rahus, et valvur on ustavalt
 valvel,
 tuld puudega toidab, oo — kaunis on leekide
 mäng;
 öövaimud on latvades, haldjad on põõsastes
 palvel,
 täis saladust tumenev taevas, kus tähtede
 säng.

Ja tuleleek punane lõõmab ja leegitseb üha,
 ning ühendab, lepitab suveöö taevast ja maad,
 see tuli ei kustu, see tuli on noortele püha,
 see tuli veel sojendab siiski, kui vanaks kord
 saad.

Ruilas,
novembrikuul 1939

Laagritule süütamine Leetse laagris.

Leetse laagris 29. VII — 1. VIII 1938. a.

Kui Leida tahtis lennata

Meie, Rannaküla lapsed, käime suveti Lepajõe juures karjas. Jõgi saadab oma vee Läänemerre, ise on kitsas, madala veega, mis on selge ja külm. Jõe läheduses on auk, suur ja järvetaoline. Rahvas nimetab seda Lepajõe auguks. Kunagi oli see mere põhi, aga aegade jooksul on tormid uhtunud suured liivavallid üles ja nii eraldanud augu merest. Ümbruses kasvab üksikuid männijässakaid, maas ohakaid, mereheina, lillaõielist liivateed ja kollaste õitega kukeharja.

Ja sellest kõigest peavad meie tublid, vähendudlikud piimaandjad leidma oma igapäevase leiva.

Ühel päeval, kui olime jällegi oma karja ajanud just augu ja mere vahele olevale luitele, tõusis tuul. See läks järjest tugevaks ja viimaks oli päris torm väljas. See oli haruldane kõva torm, nii et ajas vähematele hirmu peale.

Lained olid meres meie kõrgused, mis peksid mürisedes ja mühades liivast randa, tuues kaasa pruuni, vängelt lõhnavat adrut.

Ervin, minu väike vennaraasuke, kartis, ta ei julgenud mere ääres ollagi. Läks augu äärde, istus põõsa taha maha, hoides ise põõsast kinni. Meie, suuremad, aga jäime mere äärde. Seal oli üks suur jäme, kunagi randa uhutud purjeka mast, mis poolenisti liivaga kaetud. Aino ja mina olime palgi peal kõhuli, hoidsime sellest kõvasti kinni ja kiljusime igakord suurest lõbust, kui lained meieni ulatusid ja meid märjaks kastsid. Harald ja Leida aga hüplesid ringi ning lasksid end tuulest tõugata; nad tahtsid, et tuul neid õhku tõtaks. Ütlesin Leidale: „Võta põõsast suur-

rätik, pane see endale ümber, siruta käed laiali ja jookse alla tuult, saab näha, kas tuul tõstab sind õhku.“ Leida tegigi nii. Sai ta paarsada sammu hüpanud, kergitas tuul nautuke ta jalgu ja samas ta oligi kummuli maas.

Meie prahvatasime naerma ja Harald ütles: „Ja-jah Leidakene, oleksin laululind, kannaksid tiivad mind! Ei inimene pole loodud lendama masinata.“

Leida aga ütles: „Proovige teiegi, ehk teil läheb paremini.“ Aga ei meie proovinud, vaid kutsusime teisigi palgile, et nemadki mõnu tunneksid soojast mässavast ja vahutavast mereveest.

Nõva rühma kodutütar, 12-a.

Vilja Jaanimägi,

Vallatu

HELMES ISRAEL,

Sina, väikene särasilm,
kõikide lemmik ja naerusuu,
taevas on Sinu silmades,
ilu Su mõtteilmades.

Sina käharpea väikene,
kodu soojus ja päikene,
käeksed virgad ja süda nii hea,
murest midagi veel ei tea.

Sina, väike särasilm,
usu küll ilus on maailm.
Saatus on peidet su's eneses,
su enese kätēs ja südames.

Sina, väikene vallatu ...

Kloostri vallatud kodutütred tantsimas.

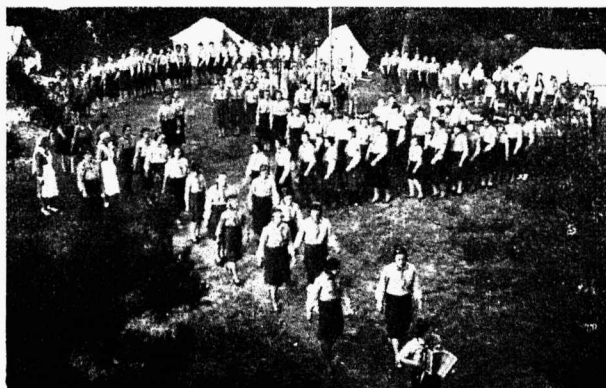
Pilte Harju kodutütarde laagrielust

Harjulased Vapramäe laagris einetamas.

Harju ringkonna rahvast Vapramäe üleriigilises laagris 1937. a. × märgitud tookordne ringkonnavanem pr. M. Arak.

Pärast lipu heiskamist Kose-Lükatil laagris 1939. a.

Laulutund Pr. L. Pärna juhtimisel.

Rühmavanemad vestlemas Kose-Lükatil.

Muistendite õhtu

Rühmavanem tuli heale mõttele korraldada muistendite õhtu, sest käesoleval aastal mälestame ju Jakob Hurta, kui meie vanavara kuningat. Tema mälestuseks otsustasimegi korraldada raamatunädalal muistendite õhtu. Määrasime mainitud õhtu tähtpäevaks 27. novembri kell 19.30. Kavva otsustasime võtta rahvamänge, muinasjutte, rahvalaule, mõistatusi ja rahvatantse. Leppisime kokku, et viis muinasjuttu jutustavad noorkotkad ja viis kodutütred. Toimkonna valida jäid mängud, laulud ja tantsud. Toimkonnal oli kavas aga veel midagi, mida kõigile ei avaldatud. Hakkasime siis hoolega õppima, sest aeg oli kiire. Huviga ootasime seda õhtut. — Ajaratas veeres ja saabuski oodatud päev. Videviku saabudes hakkas vihma tibama. Kohale jõudes olime märjad, kuid ega see kodutütart heiduta.

Kella osutid näitasid pool kaheksa, helises kell ja kogunesime saali, kus ka istusime meile määratud pinkidele. Seal rühmajuht tõusis tüdrukute hulgast nähtavale, ütles avasõna ja algus oligi tehtud.

Esimese muinasjutu jutustas noorkotkas, millele järgnes ühislaul „Minu isamajakene“, teisena jutustas tütarlaps. Äkki ütles rühmajuht, et hakkame mängima „Pulmamängu“. Lõbu oli laialt selle pulmaminekuga. Kes eksis mängu seaduste vastu, andis panti. Jutustati siis edasi, mängiti ja tantsiti; rühmava-

nem mängis rahvatantsudele harmooniumil kaasa. Mängudega sai ikka nalja, eriti veel „Ahju välja talumisega“. See oli vast mäng, mis võttis mängijail pea pööritama, et tuli isegi külma vett tarvitada.

Järsku tegi aga rühmavanem mängudele ja tantsule lõpu. Meile jäi mulje, et ongi lõpp ja muutusime rahutuks: „Veel tahaks mängida ja tantsida!“ Rühmavanem aga ütles: „Ega vanad eestlased mänginud ega tantsinud üksina, nad mõistatasid ka. Et see aga on peadmurdev töö ja seda ei taheta teha tasuta, siis meiegi seda ei nõua, vaid tasu jagatakse tingimusel: kes kümme mõistatust järgimööda lahendab, saab auhinna!“ Üllatus oli muidugi väga suur. Käidi siis üksikult mõistatamas. Küll oli aga pähkleid, suuri ja väikesi, kõvu ja pehmeid, andsid hammustada, enne kui auhind tuli. Auhinnaks olid raamatud. Nii said kaks poissi ja kaks tüdrukut endale raamatud. Mõistatustega läks aeg, pantegi oli veel lunastada. Pante sai lunastada jällegi vaid mõistatuste ja vanasõnadega. Pidime aja puudusel jätma paar muinasjuttu kavast välja.

Nagu igalpool, sooviti ka meil lõpuvalssi. Selleks lubati meile ainult „Viruvalssi“. Lõpuks kõlas võimas „Mu isamaa armas“. Kusutati tuled ja meie lahkusime koolimajast heade muljetega.

*Elli Nurmsalu,
Kehtna I rühm.*

Kallim kõigest isamaa!

Sa vaba, kivine maa,
Kallim maailmas
Sind armastan ma!
Sind kaitsen, Sulle truuks surmani jään.
Sulle allun, ehk küll valusaid hetki ma näen!
Põhja päikene, aja murepilved eemale.
Tõemeel, valgusteel,
Üksmeel seisku silme ees,
Et me' ei murduks,
Alla ei annaks
Truudust ei murraks!

Kodasoo rühma kodutütred

„Kai“ ja „Mai“

Esimene lumi

Langeb vaikselt lumevatti
koltund rohule.
Vana vares aialatil
tukub natuke.

Unes näeb, et valget vatti
langeb rohule.
Avab silmad. — Ennäe, ilmsi
sajab lumeke.

Ikka langeb lumevatti,
katab terve maa.
Valged mütsid aialatil, —
kelgutada saab.

*Aino Ojasaar, 11 a. v.,
Nõva rühma kodutütar.*

tad	tõt	hu	öö	lab	va	ja	all
sa	ku	bik	õrn	kuu	gus	val	va
lah	sel	he	kuul	kui	tä	tae	vad
ai	kel	le	kas	suu	hed	hiilg	ma
as	sa	mõi	roo	sas	nu	si	hüüd
hõi	ta	had	si	met	to	min	saab
ša	sa	ta	puul	või	rel	too	gal

Sia ristkülikusse on silphaaval peidetud üldtuntud luuletuse esimene salm nii, nagu oleks haldjas tantsusammul ruudukesi läbistades nad sinna poetanud.

Leidke laul ja joonistage haldja tee.

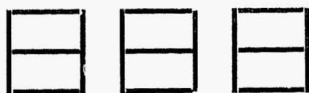
*Ellen Pärn, 12 a. v.,
Kolga-Uuri rühm.*

Kus linnas elavad järgmised kodanikud?

Antud nimede asemel leida tähtede ümberasetamise teel ridade kaupa, kõigile tuntud linna nimi.

1. Don Oln
2. P. Raisi
3. Mov. Aks
4. D. Sipilak
5. Ester Pi
6. A. Moro
7. L. Soo
8. I. Ari
9. K. Sauna.

Hilma,
Kõnnu rühmast.

Vastavalt asetatud 15 tikust võtta ära 4 tikku, nii et jääks järele meeldiva eseme nimetus.

Silpmõistatus

Mal—re—ki—va—sam—kas—val—vee—
—vil—ei.

Missugune vanasõna peitub neis silpides?

Hilje Laanemets, 14-a.,
Inglise rühmast.

Kus rannas elavad järgmised kalurid?

Iga kaluri nimetähed ümber asetada nii, et leida 9 tuntud Eesti randade nimed.

1. Viiu Ints
2. Sire Päpa
3. Olga Laabak
4. T. Risti
5. Reene Tibum
6. H. Aar
7. Ake Passi
8. Ure Paus
9. Emma Sapit

Hilma.

Piltmõistatus

Väike Illi nutab, ta kass on kadunud.
Kus on kass?

Juta Piht,
Kose rühmast.

Keelenali

Leeripoiss ja saksa pastor.

Hädise näoga istuv leripoiss äratas Kuusalu postori tähelepanu, kes küsis selle põhjust.

„Koht on haige“, vastas leeripoiss-randlane.

„Mis koht?“

„Koht, noh!“

„No aga, mis koht?“

„Kohu koht, noh!“

„Ah köht!“ on pastoril asi lõpuks selge.

Õieti lahendajate vahel loositakse välja järgmised auhinnad: 1. Seljakott; 2. Laagrinoode komplekt; 3. Laagrinuga, kahvel, lusikas; 4. Vöökudumise kõlad.

Lahendused ja kupong saata ktr. Harju ringkonda, Kaarli 8, Tallinn, — hiljemalt 1. maiks k. a.

